

వాల్మీకి రామాయణం-

సుందరకాండ

63. త్రిషష్టితమః సర్గః - సుగ్రీవహర్షః

|| సుగ్రీవహర్షః ||

తతో మూర్ధ్నా నిపతితం వానరం వానరర్షభః |
దృష్ట్వోద్విగ్మహృదయో వాక్యమేతదువాచ హ || 1 ||

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ కస్తాత్త్వం పాదయోః పతితో మమ |
అభయం తే భవేద్దీర సర్వమేవాభిధీయతామ్ || 2 ||

[అధికపాఠః -కిం సంభ్రమాద్ధితం కృత్స్నం బ్రూహి యద్వక్తుమర్హసి |
కచ్ఛిన్నధువనే స్వస్తి శ్రోతుమిచ్ఛామి వానర ||]

స తు విశ్వాసితస్తేన సుగ్రీవేణ మహాత్మనా |
ఉత్థాయ సుమహాప్రాజ్ఞో వాక్యం దధిముఖోఽబ్రవీత్ || 3 ||

నైవర్తరజసా రాజన్ త్వయా నాపి వాలినా |
వనం నిసృష్టపూర్వం హి భక్తితం తచ్చ వానరైః || 4 ||

ఏభిః ప్రధర్షితాశ్చైవ వానరా వనరక్షిభిః |
మధూన్యచింతయిత్వేమాన్భక్తయంతి పిబంతి చ || 5 ||

శిష్టమత్రాపవిధ్యంతి భక్తయంతి తథాఽపరే |
నివార్యమాణాస్తే సర్వే భ్రువౌ వై దర్శయంతి హి || 6 ||

ఇమే హి సంరబ్ధతరాస్తథా తైః సంప్రధర్షితాః |
వారయంతో వనాత్తస్మాత్కృద్ధైర్వానరపుంగవైః || 7 ||

తతస్తైర్బహుభిర్వైర్వానరైర్వానరర్షభ |
సంరక్తనయనైః క్రోధాద్ధరయః ప్రవిచాలితాః || 8 ||

పాణిభిర్నిహతాః కేచిత్కేచిజ్ఞానుభిరాహతాః |
ప్రకృష్టాశ్చ యథాకామం దేవమార్గం చ దర్శితాః || 9 ||

ఏవమేతే హతాః శూరాస్త్యయి తిష్ఠతి భర్తరి |
కృత్స్నం మధువనం చైవ ప్రకామం తైః ప్రభక్ష్తే || 10 ||

ఏవం విజ్ఞాప్యమానం తం సుగ్రీవం వానరర్షభమ్ |
అపృచ్ఛతం మహాప్రాజ్ఞో లక్ష్మణః పరవీరహ || 11 ||

కిమయం వానరో రాజన్వనపః ప్రత్యుపస్థితః |
కం చార్థమభినిర్దిశ్య దుఃఖితో వాక్యమబ్రవీత్ || 12 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

సుందరకాండ

63. త్రిషష్టితమః సర్గః - సుగ్రీవహర్షః

ఏవముక్తస్తు సుగ్రీవో లక్ష్మణేన మహాత్మనా |
 లక్ష్మణం ప్రత్యువాచేదం వాక్యం వాక్యవిశారదః || 13 ||
 ఆర్య లక్ష్మణ సంప్రాహ వీరో దధిముఖః కపిః |
 అంగదప్రముఖైర్వైర్భక్తితం మధు వానరైః || 14 ||
 విచిత్ర దక్షిణామాశామాగతైర్హరిపుంగవైః |
 నైషామకృతకృత్యానామీదృశః స్యాదుపక్రమః || 15 ||
 ఆగతైశ్చ ప్రమథితం యథా మధువనం హి తైః |
 ధర్షితం చ వనం కృత్స్నముపయుక్తం చ వానరైః || 16 ||
 వనం యదాఽభిపన్నాస్తే సాధితం కర్త వానరైః |
 దృష్టా దేవీ న సందేహో న చాన్యేన హనూమతా || 17 ||
 న హ్యన్యః సాధనే హేతుః కర్తృణోఽస్య హనూమతః |
 కార్యసిద్ధిర్మతిశ్చైవ తస్మిన్వానరపుంగవే || 18 ||
 వ్యవసాయశ్చ వీర్యం చ శ్రుతం చాపి ప్రతిష్ఠితమ్ |
 జాంబవాన్యత్ర నేతా స్యాదంగదశ్చ మహాబలః || 19 ||
 హనూమాంశ్చాప్యధిష్ఠాతా న తస్య గతిరన్యథా |
 అంగదప్రముఖైర్వైర్భక్తితం మధువనం కిల || 20 ||
 వారయంతశ్చ సహితాస్తథా జానుభిరాహతాః |
 ఏతదర్థమయం ప్రాప్తో వక్తుం మధురవాగిహ || 21 ||
 నామ్నా దధిముఖో నామ హరిః ప్రఖ్యాతవిక్రమః |
 దృష్టా సీతా మహాబాహో సామిత్రే పశ్య తత్త్వతః || 22 ||
 అభిగమ్య తథా సర్వే పిబంతి మధు వానరాః |
 న చాప్యదృష్ట్వా వైదేహీం విశ్రుతాః పురుషర్షభ || 23 ||
 వనం దత్తవరం దివ్యం ధర్షయేయుర్వనాకసః |
 తతః ప్రహృష్టో ధర్మాత్మా లక్ష్మణః సహరాఘవః || 24 ||
 శ్రుత్వా కర్ణసుఖాం వాణీం సుగ్రీవవదనాచ్ఛ్చుతామ్ |
 ప్రాహృష్యత భృశం రామో లక్ష్మణశ్చ మహాబలః || 25 ||
 శ్రుత్వా దధిముఖస్యేదం సుగ్రీవస్తు ప్రహృష్య చ |
 వనపాలం పునర్వాక్యం సుగ్రీవః ప్రత్యభాషత || 26 ||

వాల్మీకి రామాయణం- సుందరకాండ

63. త్రిషష్టితమః సర్గః - సుగ్రీవహర్షః

ప్రీతోఽస్మి సోహం యద్భుక్తం వనం తైః కృతకర్మభిః |
మర్షితం మర్షణీయం చ చేష్టితం కృతకర్మణామ్ || 27 ||

ఇచ్ఛామి శీఘ్రం హనుమత్ప్రధానాన్ |
శాఖామృగాంస్తాన్తృగరాజదర్శాన్ |
ద్రష్టుం కృతార్థాన్సహ రాఘవాభ్యాం
శ్రోతుం చ సీతాధిగమే ప్రయత్నమ్ || 28 ||

ప్రీతిస్సీతాక్షౌ సంప్రహృష్టౌ కుమారౌ
దృష్ట్వా సిద్ధార్థౌ వానరాణాం చ రాజా |
అంగైః సంహృష్టైః కర్మసిద్ధిం విదిత్వా
బాహ్యోరాసన్నాం సోఽతిమాత్రం ననంద || 29 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే త్రిషష్టితమః
సర్గః || 63||

